

**Tento materiál byl vytvořen v rámci projektu Operačního programu
Vzdělávání pro konkurenceschopnost.**

Projekt MŠMT ČR	EU PENÍZE ŠKOLÁM
Číslo projektu	CZ.1.07/1.4.00/21.2146
Název projektu školy	Inovace ve vzdělávání na naší škole ZŠ Studánka
Šablona III/2	Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

SADA č. V

Identifikátor: VY_32_INOVACE_SABLONA V_Čj, DUM 6

**Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace
Vzdělávací obor: Český jazyk**

Název: Vedlejší věty příslovečné

Autor: Mgr. Lenka Friedrichová

Stručná anotace: Procvičení a upevnění učiva ze skladby. Věty příslovečné se vyskytují v několika formách cvičení. Umožnění zopakování základních pojmů ze skladby, objasnění vztahů v jednoduchém souvětí.

Metodické zhodnocení: Pracovní list, který obsahuje řadu cvičení s různě postaveným zadáním. Umožňuje pohled na procvičované učivo z mnoha stran. Závěrečné společné vyhodnocení umožní poučit se z případných chyb. Ve zkrácené formě možno použít i pro žáky se SPU. Odučeno dne 10. 10. 2011 v 8. A.

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VEDLEJŠÍ VĚTY PŘÍSLOVEČNÉ

OPAKUJEME SI:

- **věta jednoduchá** obsahuje jen jediné spojení přísudku s podmětem (jednu ZSD), popř. jeden větný základ, jde-li o větu jednočlennou nebo větný ekvivalent
- **věta hlavní** = ta, která v souvětí na jiné větě mluvnicky nezávisí
- **věta vedlejší** = věta, která je závislá na větě hlavní nebo může být též závislá na jiné větě vedlejší (ta se pro ni stane větou řídicí)
- **věta závislá** = ta, která v souvětí mluvnicky závisí na jiné větě
- **věta řídicí** = ta, na které závisí věta závislá

Vv příslovečná místní – vyjadřuje PU místa řídicí věty, ptáme se stejně jako na PU místa, k větě řídicí bývá připojena vztažnými příslovci kde, kam, odkud, kudy...., např. Půjdeme tam, kde jsme ještě nebyli.

Vv příslovečná časová – vyjadřuje PU času věty řídicí, ptáme se na ni stejně jako na PU času, k větě řídicí bývá připojena spojkami když, až, jakmile, zatímco, než, dále vztažným příslovcem kdy, např. Dokud bude pršet, zůstaneme doma.

Vv příslovečná způsobová – vyjadřuje příslovečné určení způsobu věty řídicí, ptáme se na ni stejně jako na PU způsobu, k větě řídicí bývá připojena výrazy jako, jak, jak tak, např. Pracoval, jak nejlépe dovedl.

Vv příslovečná měrová - vyjadřuje PU míry věty řídicí, ptáme se na ni stejně jako na PU míry, k větě řídicí bývá připojena výrazy čím - tím, takže, více než, že, např. Kluci utíkali tak rychle, že sotva dechu popadali.

Vv příslovečná příčinná (důvodová) vyjadřuje PU příčiny věty řídicí, ptáme se na ni jako na PU příčiny, k větě řídicí bývá připojena spojkami že, jelikož, poněvadž, proto, ježto, např. Nejel na kole, protože přišlo.

Vv příslovečná účelová – vyjadřuje PU účelu, okolnost, ke které směřuje naše jednání, ptáme se na ni stejně jako na PU účelu, k větě řídicí bývá připojena spojkou aby (abych, abys...), např. Přišel, aby nám pomohl.

Vv příslovečná podmínková – vyjadřuje podmínku, bez níž by nenastal děj věty řídicí, ptáme se na ni stejně jako na PU podmínky, bývá připojena spojkami jestliže, kdyby, -li, když, jestli, např. Koupíme-li včas vstupenky, stihneme večerní film.

Vv příslovečná přípusťková – vyjadřuje okolnost, jež je v rozporu s obsahem věty řídící, ptáme se na ni stejně jako na PU přípusťky, bývá připojena spojkami ač, ačkoli, třebas, třebaže, i když, přestože, i kdyby, např. Nezavolala, přestože nám to slíbila.

Příslovečné určení rozvíjí nejčastěji sloveso, také ale přídavné jméno či sloveso. (mluví nahlas, ležící na zemi, velmi hlasitě...)

Příslovečné určení vyjadřuje různé okolnosti děje.

CVIČENÍ:

1./ V následujících souvětích vyhledej a podtrhni věty příslovečné a urči, jakého druhu jsou.

Je vždycky tam, kde se něco děje.

Jakmile přijedu v neděli k babičce, půjdeme ven.

Rozčílil se, až zčervenal.

Jděte tudy, kudy jdou tito lidé.

Při montáži postupujte přesně tak, jak je psáno v návodu.

Kolikrát se vsadil, tolikrát prohrál.

Protože jdu zítra k lékaři, budu ve škole první dvě hodiny chybět.

Čím déle ho znám, tím více si ho vážím.

Musím se s ním sejít, abych mu vše vysvětlila.

Poněvadž jsem ztratil kartu, nemohu chodit na obědy.

Jestli přijdu pozdě, mám už připravenou omluvu.

Vrať se, odkud jsi přišel.

Přijed' k nám na návštěvu, kdykoli budeš chtít.

Ačkoli je teprve šest hodin, už musíme svítit.

Můžeme být rádi, že to tak dobře dopadlo.

Dám ti tolik peněz, kolik budeš potřebovat.

Rád hraji šachy, i když většinou prohrají.

Zavři dveře, ať netáhne.

Jestli mě zahlédnou, bude zle.

2./ Ze zadaných dvou vět logicky správně vytvoř souvětí za pomoci vedlejších vět příslovečných. Např. Jedu rychlíkem. Spěchám. -----Jedu rychlíkem, protože spěchám. Někdy bude nutno měnit pořadí slov ve větě, popř. změnit i pořadí vět.

Namaloval jsem si plánek. Dlouho jsem bloudil.

.....

Venku je vichřice. Často mi bývá zima.

.....

Těžko se mi stoupá do kopců. Bolí mě nohy.

.....

Uvařím si čaj. Nechci mít žízeň.

.....

Dlouho jsme trénovali. Prohráli jsme.

.....

Běžel jsem velmi rychle. Uši mi zčervenaly.

.....

Budu pracovat přesně. Píší to v návodu.

.....

Dostanu nové kolo. Musím se dobře učit.

.....

3./ V následující lidové pohádce doplň vynechané souvislosti. Použij vždy pouze vedlejší věty příslovečné (různých druhů):

Jeníček a Mařenka žili v malé chaloupce. Chaloupka stále tam,.....
..... Děti měly hodného tatínka. Jejich macecha ale chtěla, aby je zavedl někam,.....
Tatínek s dětmi zašel do hlubokého lesa. Sekal velkou sekerou do stromů. ....
....., věděly děti, že tam tatínek někde ještě pracuje.
Nebyl to ale tatínek, co slyšely. Jsme ztraceni! Mařenka objevila v dálce světýlko. ....
....., vydaly se na cestu. Objevily chaloupku celou z perníku. Nejdříve se bály uloupnout,.....
..... Chtěly loupat tak,..... Nakonec se rozhodly perník ochutnat,.....
....., vyběhla na ně rychle s nadávkami. Děti jí stihly utéct. To se stalo třikrát.
Pak je baba chytla a chtěla si je vykrmit,.....
....., podařilo se jim ježibabu přelstít. Strčily ji tam, ...
Baba hodně slibovala: „....., bohatě se vám odměním. ...., nenechaly se děti obměkčit.

ŘEŠENÍ:

1./ Vedlejší věta je vždy ta, u které najdeme spojku (podřadicí).

Vv příslovečné jsou ve cvičení v následujícím pořadí: místní, časová, měrová, místní, způsobová, měrová, příčinná, měrová, účelová, příčinná, podmínková, místní, časová, přípustková, příčinná, měrová, přípustková, účelová, podmínková

2./ Vzniknou např. tato souvětí:

Namaloval jsem si plánek, protože jsem dlouho bloudil.

Když je venku vichřice, bývá mi zima.

Pokud mě bolí nohy, těžko se mi stoupá do kopců.

Uvařím si čaj, abych neměl žízeň.

I když jsme dlouho trénovali, prohráli jsme.

Běžel jsem velmi rychle, až mi uši zčervenaly.

Budu pracovat přesně, jak to píše v návodu.

Jestliže se budu dobře učit, dostanu nové kolo.

3./ Do pohádky patří doplnit přibližně tyto věty:

....., kde končil hluboký les.

....., odkud se už nikdy nevrátí.

.Dokud slyšely zvuk sekery,.....

Když si děti odpočinuly,.....

....., protože měly veliký strach.

....., aby je nikdo neslyšel.

....., aby zahnal velký hlad.

Když je zaslechla ježibaba,.....

....., aby si je mohla dát k obědu.

Když to děti zjistily,.....

....., odkud se už nikdy nedostane.

Jestliže mě pustíte,.....

I když baba hodně slibovala,.....

POUŽITÉ ZDROJE:

KRAUSOVÁ, Zdeňka a kol., *Český jazyk 9 učebnice pro devátý ročník ZŠ a odpovídající ročník víceletého gymnázia* .1. vydání. Plzeň: Nakladatelství Fraus, 2006, s. 63.,66, 67. ISBN 80-7238-536-4.

KRAUSOVÁ, Zdeňka a kol., *Český jazyk 8 pro základní školy a víceletá gymnázia*. 1. vydání .Plzeň: Nakladatelství Fraus, 2005, s. 44, 114, 115. ISBN 80-7238-419-8.